

Závěr

Podle inspekčního elektronického zjišťování navštěvuje střední školy cca 9 200 žáků s odlišným mateřským jazykem, z toho 7,5 % těchto žáků potřebuje jazykovou podporu. Tito žáci byli zaznamenáni v 70 % středních škol.

Při poskytování podpory žákům s odlišným mateřským jazykem převažuje individuální přístup pedagogů a nabídka doučování českého jazyka, zatímco individuální vzdělávací plány nebo vyrovnávací plány a asistence pedagoga v hodině jsou využívány pouze v malé míře. Přitom podle odborníků na problematiku vzdělávání žáků s odlišným mateřským jazykem je poskytování jazykové podpory v běžné výuce, nikoliv mimo ni, nedostatečné.

Více než polovina dotázaných ředitelů uvedla, že by potřebovali navýšit finanční prostředky na vzdělávání žáků s odlišným mateřským jazykem a zároveň jasně definovat způsob jazykové podpory. Polovině ředitelů nastavený systém financování nevyhovuje a přes polovinu z nich považuje objem finančních prostředků za nedostatečný. Přesto další finanční prostředky na podporu žáků s odlišným mateřským jazykem (např. prostředky Evropského sociálního fondu, rozvojové programy apod.) čerpá zatím jen malý podíl škol.

Inspekční činnost na místě potvrdila zjištění z inspekčního elektronického zjišťování, že v podpoře žáků s odlišným mateřským jazykem převažuje individuální podpora ze strany pedagogů (např. přizpůsobení metod a forem výuky, individuální konzultace) a doučování češtiny. Systém jazykové podpory má nastavený pouze 44 % škol a pouze 30 % využívá spolupráci s regionálními organizacemi zaměřenými na podporu cizinců a osob s migrační zkušeností, jen v 18 % škol je k dispozici učitel češtiny jako druhého nebo cizího jazyka. Ve výuce převažuje přizpůsobení obsahu jazykovým možnostem žáka, méně je využívána vizualizace pro větší názornost. V polovině škol byly využity aktivizační metody podporující vyšší zapojení žáka s odlišným mateřským jazykem do výuky. Školy pravidelně informují rodiče žáků s odlišným mateřským jazykem o prospěchu a chování jejich dětí, tlumočení a překlady dokumentů však využívají v omezené míře. Další vzdělávání pedagogických pracovníků se na problematiku vzdělávání žáků s odlišným mateřským jazykem zaměřuje spíše výjimečně.

Inspekční činnost tak ukázala, že systematicky připravena na podporu žáků s odlišným mateřským jazykem je spíše menšina středních škol. Jedním z důvodů může být fakt, že pouze žáci-cizinci plní povinnou školní docházku mají nárok na bezplatnou jazykovou přípravu, zatímco žáci s ukončenou základní školou prokazují při vstupu na střední školu znalost češtiny a škola za jejich jazykovou přípravu odpovědnost nemá. Z tohoto hlediska je 13 % škol, které tak i přesto činí, příkladem inspirativní praxe, kterou by ostatní školy mohly následovat. Nižší míra zastoupení různých opatření tak může být částečně zdůvodněna tím, že někteří žáci s odlišným mateřským jazykem nemají zvýšenou potřebu jazykové podpory právě z důvodu absolvování základní školy v České republice nebo předchozí znalosti českého jazyka. I přes zmíněné nedostatky se většina středních škol snaží žáky s odlišným mateřským jazykem začleňovat a poskytovat jim potřebnou podporu, což se jim do jisté míry úspěšně daří.